

82091319-3	19/06/2022	הארץ - כותרת	עמוד 11	1	44.13x69.8
בנימין זאב הרצל - בהקשר לציונות - 80790					

מכתבים למערכת הארץ

החלוצים המדומיינים שלהם

בתגובה על "שיבת עם ישראל נמשכה מאות שנים", מאת מור אלטשולר ("הארץ", 14.6)

נכון שלאורך כל היסטוריית הגלות המשיכו יהודים לעלות לארץ ישראל, לבד או בקבוצות קטנות, אך הם באו לרוב לחיות בארבע הערים הקדושות, לא ליישב את הארץ. ללמוד תורה ולהמתין ליומם, תוך הסתמכות על "החלוקה" למחייטם. הצגתם על ידי עמיחי שיקלי ("הארץ", 2.6) ומור אלטשולר כמי ש"קדמו לחלוצים החילוניים ביישוב ארץ ישראל" מופרות לחלוטין, ונובעת בבירור מהמלחמה שהכריזו גורמים רבים בציונות הדתית על הציונות החילונית, ההרצליאנית. תהום פעורה בין טפטוף העולים כמאות שעברו וחייהם הכנועים תחת השלטון העותמאני לבין שיבת ציון ההמונית, המאורגנת, בעלת האופי הלאומי, שעליה הכריזה הציונות המודרנית.

אשר ל"יישוב הישן", הנוסעים במאה ה-19 מתארים קהילות יהודיות החיות בעוני מחפיר ובהשפלה מתמדת. אם להתרכז בירושלים, שבה היו רוב יהודי א"י, כותב הסופר הצרפתי גוסטב פלובר ב-1850: "כדי רוסלים) הכל נרקב, הכלבים המתים ברחובות והדתות בכנסיות. מלא חרא וחורבות" (כך ממש), ותיאורו את יהודי העיר לא מחמיא יותר. סופר צרפתי אחר, פייר לוטי, מתאר ב-1896 את "הברק הגוסס של השם הזה (ירושלים)". שנתיים לאחר מכן, הרצל עצמו מסכם כך ביומנו (31.10.1898) את ביקורו בירושלים: "אם אוכרך בעתיד, ירושלים, לא בהנאה אוכרך. המשקעים המעופשים של אלפיים שנות אכזריות, חוסר סובלנות וזוהמה רובצים ברחובות המצחינים".

עד כאן ובקיצור נמרץ באשר לפועלם של "החלוצים" המדומיינים. יש כמובן משהו מרגש מאוד בקשר הנפשי הבלתי-ניתק שהוביל יהודים לא"י לאורך מאות בשנים, גם אם הם היו מעטים, אבל חלוצים הבאים לשקם את חייו הלאומיים של העם היהודי בארץ ולשנות את עתידו. דווקא לקצה – הם לא היו. גם הרצון לגמד את פועלה של הציונות החילונית לא מצדיק את סילוף ההיסטוריה.

יהושע עמישב, ראשון לציון